

<https://info.nodo50.org/Que-lo-sepan-ellos-y-no-lo.html>

"Que lo sepan ellos y no lo olvidemos nosotros". La revolución en la Catalunya del 36.

- Noticias - Noticias Destacadas -
Fecha de publicación en línea: Martes 8 de enero de 2013

Copyright © Nodo50 - Todos derechos reservados

Aquel inverosímil verano del 36 no por esperado resultó menos sorprendente para toda la sociedad catalana y para los que desde fuera de Cataluña pudieron seguir de cerca unos acontecimientos que se desencadenaron de manera trepidante.

[Libro para descargar en formato PDF](#)

Audio [Presentació del llibre Que lo sepan ellos y no lo olvidemos nosotros](#)

[Presentación del libro este viernes 11 en Madrid con Julian Vadillo y Miquel Izard, su autor.](#)

Aquel inverosímil verano del 36 no por esperado resultó menos sorprendente para toda la sociedad catalana y para los que desde fuera de Cataluña pudieron seguir de cerca unos acontecimientos que se desencadenaron de manera trepidante.

El golpe de Estado del general Franco hacía tiempo que se incubaba. De eso eran conscientes tanto los que de una u otra manera simpatizaban o colaboraron con el mismo, como el movimiento obrero que, organizado principalmente en la CNT, salió a la calle no para defender las conquistas sociales que la República no le quiso dar, sino para avanzar hacia una sociedad sin clases y sin desigualdades sociales tras conseguir la derrota del fascismo.

La rabia inicial se transformó en furia creadora y, de la noche a la mañana, las convenciones sociales, las formas de producción, las estructuras de decisión y la vida cotidiana anterior saltaron por los aires, y Cataluña entera se puso manos a la obra para construir una sociedad sobre las bases de la libertad y la justicia social para todos y todas.

Al contrario de lo que se puede leer en tanta historiografía oficial, no fue Barcelona y no fueron los «murcianos» los únicos protagonistas de la revolución social, fue el conjunto de obreros y campesinos de toda Cataluña los que salieron a la calle y tomaron el futuro en sus manos.

La obra colectivizadora en las fábricas y el campo, la expropiación de locales de la burguesía y de la Iglesia para escuelas, comedores y hospitales —además de para locales de sindicatos, partidos y asociaciones—, la creación de comités municipales y de defensa se extendió por toda Cataluña, de manera espontánea, sobrepasando muchas veces a las propias organizaciones obreras y borrando de un plumazo las relaciones de poder anteriores.

También la represión sobre fascistas, algunos elementos de la burguesía o sus colaboradores y sobre el clero se dejó sentir en todo el país, pero ni ésta fue tan ciega, ni tan numerosa, ni fue obra sólo de incontrolados o de miembros de la CNT. Y, sobre todo, no fue Barcelona donde hubo proporcionalmente más muertos, sino en algunas zonas rurales donde el caciquismo y la Iglesia habían jugado un papel especialmente represivo, como nos demuestra Miquel Izard en su abrumador trabajo: una radiografía de los seis primeros meses de revolución social en Cataluña, a partir de las noticias de la época y los escritos dejados por sus protagonistas y observadores de todo el espectro político —tanto los partidarios como los críticos—, en aquel lejano y extraordinario verano del 36 que unos se esfuerzan por recordar, mientras otros se empeñan en enterrar.

Virus editorial, Colección Memoria. Barcelona 2012
392 págs. Rústica 21x15 cm

[No era tan inversemblant...](#)

Miquel Izard sintetitza, com a primer assoliment de l'assaig, un exhaustiu estat de la qüestió sobre el procés revolucionari de juliol de 1936, és a dir, sobre les concepcions ideològiques existents rere la historiografia, i, en aquest sentit, sobre la necessària crítica del "revisionisme" metodològic (entre populista i neofeixista) pertocant al bienni 1934-1936. Però fonamentalment l'objectiu d'aquest historiador és escatir els orígens de la construcció d'un nou model social i polític planificat. Aquests objectius són explicitats en els primers capítols de la recerca, proemi necessari per a contextualitzar les causes de l'hortitzó revolucionari, que atès el precedent restauracionista (1874-1931) -que Izard compara encertadament amb el règim de Porfirio Diaz mexicà (segon capítol), que durà a la revolució liderada pel binomi Villa-Zapata- era versemblant en les seves conseqüències.

L'hegemonia de la classe subalterna en la derrota del feixisme resta, hores d'ara, fora de tot dubte en la concepció historiogràfica no mediatitzada pel presentisme tàctic imposat per la ideologia del mercat, i per l'estantissa politologia que malda per legitimar el neofeixisme postmodern, d'ençà de 1969 institucionalitzat en un règim monàrquic cada cop més contestat per caduc, reaccionari.

Es forja una nova alternativa

Dit això, l'assaig que ens ocupa analitza els assoliments revolucionaris, que s'albiraren amb el triomf del Front d'Esquerres del 16 de febrer de 1936 i que culminaren aquell mateix estiu. L'evolució entre febrer i juliol d'aquell any establia un panorama polític que no qüestionava únicament la limitació estructural d'un règim republicà governat per la burgesia liberal, sinó que apostava per una estructura economicopolítica alternativa al malmès ordre capitalista de la postcrisi acumulativa de 1929. Contra aquest nou escenari de forces polítiques i sindicals (hegemònicament aconduïdes per la CNT) s'adreçà, doncs, el pronunciament -entre tradicionalista i feixista- a l'estat espanyol.

En aquest sentit, la segona part del text d'Izard detalla la totalitat dels àmbits -organització econòmica -col·lectivització dels mitjans de producció-, concepció de la praxi cultural, espai urbà, organització del lleure (tretzè capítol), educació- sobre els quals intervingué la política revolucionària. Tot plegat explicita que entre juliol de 1936 i maig de 1937, el Principat era una nació que aportava a l'Europa empeltada majoritàriament pel feixisme i per la democràcia autoritària, una estratègia alternativa als efectes de la crisi del 1929. Era una segona via, a més de la soviètica de 1917.

A destacar, doncs, la defensa d'un mínim comú denominador pel que feia a l'establiment d'una política econòmica planificada (no governada pels interessos anàrquics del mercat capitalista) i, sobretot, una concepció alternativa a la concepció ecològica que, en cap cas, se sotmetia a la sobreexplotació dels recursos. Pel que fa a la cultura -a la Nova Cultura-, el text especifica l'orientació de mitjans de premsa, que havien estat socialitzats a favor de la CNT i de les organitzacions comunistes (PSUC) i independentistes (Estat Català), i la nova política pedagògica del Consell de l'Escola Nova Unificada. Però conjuntament a la construcció d'una xarxa associativa cultural desalienant, es definia, com a una seva materialització, l'hegemonia d'una altra ciutat, que desplaçà la centralitat de decisió de l'espai oligàrquic i financer, burgès, a la ciutat dels treballadors (capítol vuitè).

Assaig crític i contrastat

Comptat i debatut l'aportació de Miquel Izard és triple. Primerament, l'ús exhaustiu de les fonts bibliogràfiques -acadèmiques, coetànies i memorialístiques- constitueix una base del tot rigorosa per a obtenir un complet calidoscopi de les tensions i anàlisis que subjauen a una conjuntura decisiva de la nostra contemporaneïtat. Segonament, la visió policèntrica de la reflexió apropa a la cartografia, temporització i seqüències de realitats territorials -locals i comarcals- a fi de calibrar les interpretacions sobre els efectes de les col·lectivitzacions i l'anomenada (i instrumentalitzada) violència a la reraguarga. Finalment, el posicionament d'Izard -contrari al que entén com a 'Història Sagrada', determinista- se situa en la recuperació de la història crítica, la qual, a més, permet

"Que lo sepan ellos y no lo olvidemos nosotros". La revolución en la Catalunya del 36.

---

de realitzar una comparativa historiogràfica internacional i planteja el cicle revolucionari de juliol de 1936 com a referent no pas estàtic, sinó com a patrimoni intel·lectual mobilitzador i legitimador d'experiències vigents que volen recuperar, en clau de capital simbòlic i polític, el sentit de l'economia moral de la multiud, com a economia horitzontal, és a dir, articulada en l'intercanvi entre iguals: a partir del valor d'ús i no des del valor de canvi, origen del plusvalor.